
Vergaderjaar 2007–2008

31 462

Verslag van de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten over haar werkzaamheden in 2007

Nr. 1

VERSLAG

Vastgesteld 15 mei 2008

De commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten heeft de eer verslag uit te brengen over haar werkzaamheden in 2007.

De voorzitter van de commissie,
Van Geel

De griffier van de commissie,
De Gier

Samenstelling van de commissie

De commissie bestaat ingevolge artikel 22 van het Reglement van Orde uit de voorzitters van de fracties. Uitzondering hierop vormt de SP-fractie die vrijwillig van het lidmaatschap heeft afgezien. De voorzitters van de fracties waren in 2007: Van Geel (CDA), voorzitter, Tichelaar (PvdA), Rutte (VVD), Wilders (PVV), Halsema (GroenLinks), Slob (ChristenUnie), Pechtold (D66), Thieme (PvdD) en Van der Vlies (SGP).

Omdat de Kamer in 2003 heeft besloten om alleen de partijen die direct na de verkiezingen zijn aangetreden, deel te laten uitmaken van de commissie, zijn groepen niet in de commissie vertegenwoordigd.

Beknopt overzicht van de in de verslagperiode verrichte werkzaamheden

Op 4 april 2007 is de commissie voor de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten (CIVD) voor het eerst weer bijeengekomen in nieuwe samenstelling na de verkiezingen.

De minister van Defensie heeft de commissie tijdens deze vergadering geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek naar aanleiding van de ontvreemding van een gegevensdrager in Uruzgan. Ook heeft hij meegedeeld welke maatregelen daarop zijn genomen.

Vervolgens heeft de commissie gesproken over het zesde Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN 6). De verijdelde aanslagen in het Verenigd Koninkrijk en Duitsland zijn daarbij onder andere aan de orde gekomen. De minister van Justitie vertrouwde erop dat het dreigingsbeeld wellicht kan worden bijgesteld van substantieel naar beperkt.

Drie driemaandelijke rapportages AIVD zijn onderwerp van bespreking geweest. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft de commissie op de hoogte gesteld van de laatste ontwikkelingen. Ter sprake zijn gekomen: het onderscheid tussen radicalisering en terrorisme, en de terrorismedreiging uit het buitenland.

Het Toezichtsrapport van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) inzake het onderzoek van de AIVD naar het uitlekken van staatsgeheimen is eveneens in deze vergadering besproken. Op de agenda stond verder het Jaarplan AIVD 2007. Aan de orde kwamen de prioriteitstelling van de AIVD, zoals de dreiging vanuit het rechtsextremisme, de aandacht voor radicalisering, de doorlooptijden van de veiligheidsonderzoeken, onderzoek naar ontwikkelingen op internet en internationale samenwerking.

Tenslotte is tijdens deze vergadering met de minister van Justitie gesproken over de voortzetting van de bewaking en beveiliging van mevrouw Hirsi Ali.

De commissie is in vergadering bijeengekomen op 24 mei 2007. Aan de orde kwam het Dreigingsbeeld Nederland nrs. 7 en 8; in DTN 8 is het dreigingsniveau, als eerder gesuggereerd, verlaagd van «substantieel» naar «beperkt». Een wijziging van het internationale profiel van Nederland kan evenwel het dreigingsniveau weer doen veranderen, aldus de minister van Justitie.

Besproken werd ook het Jaarverslag AIVD 2006. Aan de orde kwamen onder andere dierenrechtactivisme, bedreiging door rechtse extremisten, jihadistische netwerken en spionage.

Op 11 juni 2007 bracht de commissie een werkbezoek aan de AIVD. Tijdens dit werkbezoek werd de aandacht van de commissie gevestigd op de twee grote veranderingen in de werkzaamheden van de AIVD gedurende de laatste jaren. Ten eerste de verschuiving van de aandacht naar terrorisme en radicalisering door de moord op de heer Van Gogh en door

enkele aanslagen. Ten tweede de extreme groei van de AIVD: het budget is verdubbeld en het aantal formatieplaatsen zal toenemen tot ongeveer 1500 in 2009. Hierdoor en door de toenemende vergrijzing zal het aantal nieuwe werknemers sterk toenemen. De AIVD doet wel mee met de taakstelling met een efficiencykorting van 2.5%. Dit betekent 26 formatieplaatsen. Door de toegenomen aandacht voor nationale veiligheid is de externe oriëntatie van de dienst gegroeid. Met meer dan 150 collegadiensten werkt de AIVD samen. Ook de contacten met provinciale en lokale overheden zijn versterkt.

Aan de leden is vervolgens een presentatie gegeven over internetonderzoek. Tijdens dit werkbezoek is tenslotte gesproken over de problemen die zich voordoen bij internetonderzoek naar jihadistische netwerken.

Op 21 juni 2007 voerde de commissie een gesprek met de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD). De voorzitter van de CTIVD heeft de commissie geïnformeerd over de instelling en de taak van de CTIVD die haar werkzaamheden is begonnen op 1 juli 2003. De taak is het houden van toezicht op de rechtmatigheid van de uitvoering van de taken van AIVD en MIVD. Toetsingskader daarbij is niet alleen de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (Wiv) maar ook andere juridische kaders, zoals het EVRM en het Verdrag van Genève.

De CTIVD heeft tijdens dit gesprek de aandacht gevraagd voor de lange termijn (in totaal drie maanden) voordat een toezichtsrapport naar de Kamer wordt gezonden. Ook bracht zij naar voren dat, als de CT-infobox kan adviseren tot de persoonsgerichte aanpak, er moet worden voorzien in een wettelijke regeling. De CT-infobox zou een wettelijke basis binnen de Wiv 2002 moeten krijgen; de positie van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) zou dan in deze bepalingen kunnen worden meegenomen.

Tenslotte kwamen tijdens dit gesprek aan de orde het onderzoek naar het optreden van de AIVD voorafgaande aan de moord op de heer Th. Van Gogh, het onderzoek van de AIVD inzake de financiering van terrorisme en naar het af luisteren door de AIVD van Telegraafjournalisten. De CTIVD heeft concluderend een voorkeur uitgesproken voor een onafhankelijke inspecteur-generaal zoals Canada kent, om zo ook toezicht te hebben op de doelmatigheid van handelen van de AIVD en MIVD.

De commissie heeft op 20 augustus 2007 een extra vergadering belegd om de werkwijze van de MIVD in het kader van de Nederlandse militaire aanwezigheid in Uruzgan te bespreken met de minister van Defensie. Aanleiding vormden de aanslagen van de Taliban en de gevechtshandelingen waarbij Nederlandse militairen waren betrokken.

Op 13 september 2007 kwam de commissie in vergadering bijeen om te overleggen met de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie. Zij besprak met de bewindspersonen onder andere het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland nr. 9 (DTN 9). Met het vorige dreigingsbeeld werd het dreigingsniveau al verlaagd van substantieel naar beperkt. Dit betekent dat de kans op een terroristische aanslag in Nederland relatief gering is maar niet helemaal is uit te sluiten. Er werd dan ook geconcludeerd dat ondanks de verlaging van het dreigingsniveau oplettendheid blijft vereist. Ook de driemaandelijke rapportage AIVD kwam in deze vergadering aan de orde. De minister van BZK heeft vastgesteld dat de belangstelling voor het salafisme in Nederland groeit; vanaf 2005 zijn nieuwe ontwikkelingen te bespeuren. Ook worden sinds januari 2007 in verschillende moskeeën in Nederland onverdraagzame uitlatingen ten aanzien van shi'ieten gedaan. Vervolgens zijn tijdens deze vergadering twee toezichtsrapporten besproken van de CTIVD, namelijk over uitwisseling van gegevens tussen AIVD en IND en over AIVD-

onderzoek naar ongewenste inmenging van vreemde mogendheden. De aanbevelingen van de CTIVD zijn waar mogelijk opgevolgd. Tenslotte heeft de AIVD de commissie geïnformeerd over de achtergrond van de aanslagen in Londen en Glasgow.

De commissie vergaderde op 11 oktober 2007 met de minister van Defensie over het jaarverslag 2006 van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD). Aan de orde kwamen de crisisbeheersingsoperaties, proliferatie en nucleaire ontwikkelingen, terrorisme en contra-inlichtingen. Tijdens de bespreking van de driemaandelijke rapportage van de AIVD werden groeperingen genoemd die nog niet bij geweldsactiviteiten in Nederland zijn betrokken maar wel contacten in Nederland hebben.

Op 22 november 2007 is de commissie bijeengekomen om een brief van de minister van BZK te bespreken.

De commissie heeft op 13 december 2007 overleg gevoerd met de minister van BZK over onder meer de procedure met betrekking tot de export van dual-use goederen. Zij heeft het rapport «Radicale dawa in verandering» van de AIVD voor kennisgeving aangenomen.

De behandeling van brieven van derden

De commissie behandelde 13 brieven van burgers. Deze brieven bevatten voornamelijk klachten over de AIVD en de MIVD, de openbaarmaking van een dossier, terrorisme, politie en over het observeren en afluisteren van journalisten. De commissie heeft de brieven van de vaste brieven-schrijvers voor kennisgeving aangenomen.